

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

Sectio j. Dubitationis Resolutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

4. *quest. 13. 20. & 77. & consil. 69. num. 63. & 69. & consil. 1131. num. 8. lib. 11.* Instabis ex Giurba loc. cit. in Constitutione Gregorij XIV. non præscribitur forma seruanda in huiusmodi cognitione, sed generaliter, & absolute dicitur, nisi cognito prius per Episcopum, an ipse verè crimina superius expressa commiserit: ergo cum huiusmodi verba generalia sint, generaliter intelligenda sunt, & consequenter in quavis cognitione verificantur, *l. cognitionem, ff. de ord. & extraord. cognit.* Præterea, sicut Iudex, cui imponitur, vt cognitionem reiciat, potest cognitionem reicere per informationem sine processu, & extrajudicialiter, ex gloss. in *l. ius alimentor. §. 1. verb. Cognitio, ff. ubi pupillus educ. deb.* ita & in casu nostro. Denique in quæstionibus emergentibus sufficit cognitio extrajudicialis, & non requiritur cognitio causæ plenaria, ex Bartolo, & Baldo in cit. *l. ius alimentorum*: ergo, &c.

Respondetur, quod ad hæc pateat ex dictis.

Cæterum dicendum, quod si Episcopus in iudicando errauerit, v. g. iudicauerit reum commississe crimen exceptum (& sic dederit licentiam iudici sæculari illum extrahendi) postea verò nouerit oppositum, v. g. reum commississe crimen non exceptum, teneatur illum repetere, & iudex sæcularis teneatur illum restituere, vti rectè notarunt Regens Constantius in supplicatione ad Paulum V. pro moderanda Bulla Gregorij XIV. num. 70. Anton. de Marinis *resol. quorund. cap. 175. num. 4. & seqq. Diana part. 4. tract. 1. resol. 34.* Et ratio est, quia non debet error vnus alteri præiudicare, præsertim reo, & Ecclesiæ, pro quorum fauore clamant omnia iura.

Idemque propter eandem rationem dicas, si Episcopus in iudicando errauerit in præiudicium Curie sæcularis, quod debeat similiter postea reum Curie sæculari tradere. Vnde non improbat mihi, quod Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. num. 372.* Gambacarta *lib. 6. cap. 17. num. 3.* & Ciarlinius in *controuers. forens. cap. 116. num. 68.* docent, nempe, quod si lata fuerit sententia iudicis Ecclesiastici, quod reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate Ecclesiæ, possit iudex sæcularis, vel reus (si habeat satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi) de tali sententia appellare; quidquid in contrarium sentiant Peregrinus de *immunit. cap. 16. num. 33.* & Diana *part. 3. tract. 1. resol. 38.* & videri etiam poterit Guazzinus de *modo defend. reos, tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 11.* & Bonacina de *legibus, disp. 3. quest. 7. punct. 7. num. 11.*

SECTIO III.

Altera difficultas, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

1. Constitutio Gregoriana, quod non detur appellatio, non habet locum quando est satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi, & sic non tollit, siue reo, siue fisco appellationem, quando notoriè, vel satis fundatè de lata sententia iniustitia constat.

Obiicies, in Constitutione Gregorij XIV. explicite reo prohibetur appellatio, quapropter etiam prohibita implicite censetur fisco, & actori, vt seruetur in iudicio æqualitas; quæ, si seruanda non esset, potius ad rei (cuius partes sunt fauorabiles) quàm ad fisci fauorem seruari non deberet; vt contra Gambacurtam, & Bonacinam in locis *supra cit.* docent Peregrinus, Ciarlinius, & Sperellus in *decision. for.*

Ecclesiast. decis. 65. num. 2. & seqq. qui num. 7. subdit, quod in dicto casu non solum denegari debeat fisco appellatio, sed etiam recursus, & assert pro se sacre Congregationis immunitatis declarationem, die 6. Iunij 1619. & alteram die 15. Decembris 1634. & præterea responsionem Urbani VII. priuatim sibi datam (cuius iussu, inquit ipse, de Codice Gambacurtæ deleta fuit sententia contraria) & sic quod licet prohibita appellatione, non censeatur de iure communi prohibitus recursus (vt docet Minadous *decis. 27.* & alij, quos citat & sequitur Martha de *iurisdic. part. 4. centur. 1. cas. 56. num. 7.*) id tamen non procedat in terminis Constitutionis Gregorij XIV.

Respondetur ex dictis, quod Constitutio Gregoriana non procedit, quando est satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi, & sic non tollit, siue reo, siue fisco appellationem, quando notoriè, vel satis fundatè de lata sententiæ iniustitia constat; quia clausula illa, *appellatione remota*, non prohibet appellationem à sententia notoriè iniusta, vt præter Doctores, quos citat, & sequitur Ciarlinius loco *supra citato, num. 69.* docet Scaccia de *appellat. lib. 3. capite 2. quest. 16. limitat. 1. num. 84.* & Gloriti in *cap. super literis, de rescript. num. 333.* Vide etiam Franciscum Zipæum *lib. 3. titul. de immunit. Ecclesiast. consil. 3.* Vbi rectè etiam docet, quod quando iudex Ecclesiasticus ex præparatorijs informationibus, inaudito reo, declarauit immunitate eum non gaudere, possit reus appellare, idque probat ex ipsa Constitutione Gregorij XIV.

DUBITATIO XLIII.

An Iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione stare processui factò à iudice laico, vt possit reum remittere Curie sæculari?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

1. Iudex Ecclesiasticus non tenetur stare processui fabricato à iudice laico, vt possit reum remittere Curie sæculari.
2. Acta instructoria vnus iudicij non probant in alio; nisi fiant inter easdem personas, in iisdem causis, & ad eundem effectum.
3. Cui delegatur alicuius causa cognitio, prout in causa immunitatis delegatur Ordinario, ei delegatur facultas sumendi probationes pro tali cognitione.
4. Probationes, quæ fiunt sine citatione partis vim non habent.
5. Iudex sæcularis cum probationes facit de delinquentis delicto, Ecclesiam, vtpotè ei non subiectam, non citat, neque ipsum delinquentem.
6. Ampliatur nostra opinio negatiua, si urgeat aliqua suspicio contra testes examinatos à iudice sæculari.
7. Episcopus si processus delinquentis factus fuerit antequam de immunitate ageretur, potest stare processui iudicis laici, non tamen tenetur.

Respondetur negatiuè. Atque ita contra Giurbam in *consil. 50. n. 3. & consil. 100.* qui contrariu tenet ex Breui

Breui Clementis VIII. mox infra adducendo) docent Farinacius in append. de immunit. Eccles. cap. 22. num. 373. & in cit. consil. 76. num. 1. & 2. & cit. consil. 168. num. 26. & segg. Clar. §. fin. q. 30. vers. ultimo quero; Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 3. Scottia Theor. 386. Diana part. 4. tract. 1. resol. 112. Peregrin. de immunit. cap. 3. num. 2. Mar. Italia lib. 1. cap. 6. §. 1. numero 79. Ciarlinius in controuers. forens. tom. 1. cap. 10. num. 92. Egidius Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dubit. 6. num. 4. & 5. Guazzinus tom. 1. defens. 1. cap. 30. num. 7. & 8. Riccius in praxi tom. 2. resol. 285. num. 3. & collect. 1792. Bellettus in disquis. Cleri. part. 1. tit. de favore Cler. reali. §. 4. num. 50. Vulpus in prax. cap. 3. num. 22. Naldus verb. Ecclesia, numero 32. Lezana num. 28. & Bonacina disp. 23. quest. 7. punct. 7. num. 3. Et probatur, quia acta instructoria vnus iudicij non probant in altero, nisi fiant inter easdem personas, in iisdem causis & ad eundem effectum, cap. inter delictos, §. in omnibus, de fide instrument. & docet gloss. in cap. 2. de ordine cognit. & alij Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius in cit. consil. 168. num. 26. & segg. Sed forum seculare respicit reum, vt seculari iurisdictioni subiectum, & vt taliter pro delicto puniendum; forum verò Ecclesiasticum respicit Ecclesie immunitatem, quam defendat; quæ sunt causæ, & personæ diuersæ: ergo acta instructoria, seu probationes vnus iudicij non probant in altero. Vide Farinacium cit. consil. 76. in princip. Clarum in praxi. crim. §. fin. quest. 36. numero 49. & Grammaticum consil. 42. num. 1. qui propterea generaliter docent, quod regulariter Iudex Ecclesiasticus non teneatur stare processui facto per iudicem secularem; quamvis (vti notant Naldus & Lezana locis supra cit.) possit ei stare, si prudenter credat legitime esse factum, & se posse vti eo ad suam conscientiam informandam.

Secundo probatur, quia in Constitutione Gregorij XI V. conceditur Episcopo facultas cognoscendi, an delictum sit exceptum: ergo non teneatur stare probationibus iudicis secularis. Antecedens patet ex Gregoriana, ibi: *Cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi crimina superius expressa commiserint.* Consequentia probatur, quia cui delegatur alicuius causæ cognitio, eidem delegatur facultas sumendi probationes pro tali cognitione, sicuti probat Farinacius dict. consil. 76. & Ambrosin. dict. num. 3. & patet ex cap. præterea, de offic. delegat. & ibi gloss. verb. delegatus, & l. ubi falsi, & ibi gloss. verb. Relationes, Cod. de falsis. Quapropter poterit Episcopus sumere suas probationes, & non stare probationibus iudicis secularis, præcipue cum agatur de proprio interesse.

Tertio probatur, quia probationes, quæ sunt sine citatione partis, vim non habent, cap. de testibus; sed iudex secularis, cum probationes facit de delinquentis delicto, Ecclesiam (vt potè sibi non subiectam non citat, quinimò sæpè neque citat ipsum delinquentem:) ergo contra immunitatem Ecclesie vim non habent.

Et hæc nostra negatiua responsio multò magis locum habet, si vrgeret (quod & concedit Giurba in loco supra cit.) aliqua suspicio contra testes examinatos à iudice seculari, vel dubius aliquo alio modo esset Episcopus (quod ferè semper contingit; cum iudex laicus aduersarium agat, & nimio affectu vltimum protrahatur) quia tunc certum est, quod ille non teneatur stare processui facto à iudice seculari, sed poterit, quin & debebit, maiorem diligentiam adhibere; curando scilicet examinari testes priores diligentius, vel alios de nouo pro informatione suæ conscientie examinari, sicuti rectè tradit, & testatur de praxi Curie Archiepiscopalis Neapolitanæ

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

Anton. Nouarius in summa Bullarium, tit. de immunit. Eccles. num. 81.

Quapropter aduertat Episcopus, an formatus processus à iudice seculari, formatus ille sit, antequam delinquens ad Ecclesiam confugerit, & sic antequam de immunitate tractaretur, vel postquam delinquens ad Ecclesiam confugerit, & sic causa immunitatis tractari ceperit: nam si formatus sit ante, quamvis Episcopus tunc non sit obligatus illi stare, ob rationes iam dictas; debet tamen quamprimum poterit, testes illos apud se examinare (si examinare velit, ac processui à iudice seculari facto non stare; quod regulariter esse debet, & delinquentem iudici seculari remittere, quia tunc non apparet suspicio falsi in processu; at si formatus sit, post suspensionem non leuem falsitatis, tunc processus valebit, eo quod formatus fuerit in causa propria, seu in defensionem proprii iuris, & diminutionem iurisdictionis Ecclesiasticæ. Vide quæ dicebantur cap. 10. dubit. 1. sect. 1. in fin. & dubit. 9. per tot. Vide etiam Farinacium in append. de immunit. cap. ult. num. 375. & consil. 76. & 79. lib. 1. num. 1. & 2. & consil. 168. lib. 2. num. 26. & segg. Bonacina, Naldus, & Lezanam in locis supra cit.

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

1. Examinantur clausula Brevis Clementis VIII. ad Archiepiscopum Panormitanum directi.
2. Clausula (sic tibi summarie, simpliciter, extraiudicialiter, & quantum pro tua conscientia informatione suffi ere tibi videbitur) videtur importare non plenam probationem.
3. Quod alicuius conscientia committitur, non dicitur commissio indicialis, sed conscientialis.
4. Commissio est exequenda secundum veritatem, & satis est si iure gentium sustineatur.
5. Ex dicta commissione suffi. it qualitercumque inquire, ac probationem ipsi soli, cui est demandata, concludere.
6. Talis Commissarius habet iure ordinario solum Deum cognitorem, & iudicem.
7. Item sequi potest animi sui proprium motum sola naturali equitate moderatum.
8. Item potest Episcopus vti iudicis laici processu, qui in foro Ecclesiastico facit probationem extraiudicalem.
9. Ecclesiastica, & civilis iurisdiclio adinuicem iunare se debent, cum sint adinuicem confederata.
10. Bannitus à iudice seculari, pro Bannito etiam habetur ab Ecclesiastico.
11. Ex Breui Clementis VIII. citato non sequitur quod Episcopus teneatur stare processui facto à iudice seculari, sed tantum quod tollatur longinquitas temporis.
12. Clausula dicti Brevis (summarie, simpliciter, & extraiudicialiter, seu de plano) non excludunt concludentem probationem, sed excludunt solum modum probandi.
13. In casu dicti Brevis constabit de delicto, & tantum difficultas erat, an illi gauderem Ecclesia immunitate, & ideo Clemens VIII. ne videretur approbare processum iudicis secularis, dispensauit in illo casu particulari.

I 2

14 Quod